

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БАТЬКІВ ЗА ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ

Сухомлинського В.О. все життя хвилювали проблеми сімейного виховання, батьківської педагогіки, тієї найменшої соціальної клітинки, де закладаються основи особистості, формуються характер молодшої людини, моральні почуття, поведінка, громадянська зрілість. Він був переконаний у тому, що успіху у вихованні поколінь можна досягти тільки спільними зусиллями сім'ї, школи і громадськості. "Всі шкільні проблеми стоять і перед сім'єю, усі труднощі, які виникають у складному процесі шкільного виховання сягають своїм корінням у сім'ю". В. О. Сухомлинський твердив, що зміцнення сім'ї, вдосконалення родинного виховання - одна з найважливіших соціальних проблем, від розв'язання якої залежатиме майбутнє нашого суспільства, моральне обличчя молоді.

В. О. Сухомлинський був справжнім знавцем і дослідником психології людини, він глибоко розумів душу дитини, її переживання, почуття, прагнення і сподівання, досконало знав психологію взаємин батьків і дітей, молодшого і старшого поколінь, між особових стосунків у дитячих колективах, психологічний клімат у соціальних групах і ті фактори, що його зумовлюють.

Будучи глибоко переконаним у тому, що дитина - це дзеркало сім'ї, в якому відбивається духовний світ батька та матері, В. О. Сухомлинський, вивчав у першу чергу, інтелектуальну і моральну атмосферу родин своїх вихованців. Невтомна дослідницька робота, спрямована на пізнання особливостей фізичного розвитку, духовного і морального світу малят, допомагала знаходити відповіді на питання, чому та чи інша дитина схвилювана, нервова, неврівноважена, чому обмежені її інтелектуальні можливості та інтереси, де криються корені морального неблагополуччя.

Деякі батьки вважають, що їхня влада щодо дітей повинна проявлятися, головним чином, у формуванні заборон. Але це неправильно. Якщо дитина чує самі тільки заборони, це сковує її, робить несміливою, пасивною. Вимоги батьків повинні виражатися не тільки в заборонах, а, головним чином, у спонуканні дитини до певних позитивних дій.

Отже, авторитет батьків залежить від багатьох умов, однією з яких є правильне, уміле використання батьківської влади. **Батьківська влада** - це не тільки право, а й мистецтво.

Червоною ниткою через усе проходить думка про мудрість материнської і батьківської любові, про гармонію доброти і вимогливості, ласки і суворості.

Там, де немає мудрості батьківського виховання, любов матері і батька до дітей нівечить дітей. Є багато різновидів цієї любові, основні з них - це **1) любов замилювання; 2) любов деспотична; 3) любов відкupu.**

Любов замилювання. Мати і батько радіють кожному кроку дитини, не замислюючись над тим, який це крок і до чого він може привести. Як наслідок, сини і дочки "сідають на шию" батьків, перетворюються в маленьких тиранів.

Дитина, яка виховується у дусі замилювання, не знає, що в людському співжитті є поняття "можна", "не можна", "треба". Їй здається, що все можна.

Особливо калічиться дитяча думка в тих випадках, коли замилювання спеціально організовується дорослими, коли дітей перетворюють у іграшку.

Любов деспотична. "Я часто чую тривожні роздуми батьків: був син маленькою дитиною - був добрим, зговірливим, слухняним; підріс - став грубим, норовливим. Чому це так відбувається? Я тисячу разів переконався, що причина цього явища - в невмінні батьків користуватися батьківською владою; в тому, що примус усвідомлюється і переживається дитиною як зла сила, яка пригнічує її волю. Батьківська влада повинна заохочувати, одухотворяти внутрішні духовні сили дитини - її бажання бути хорошою. Це бажання є буквально в кожній дитини."

Любов відкupu. Є батьки, щиро переконані в тому, що, забезпечуючи всі матеріальні потреби дітей, вони виконують свій батьківський обов'язок. Матеріальними витратами, вважають такі батьки, можна виміряти батьківську

любов, у найгіршому разі відкупитися (морально-емоційна товстошкірість, присутня батькам-чоловікам).

В. О. Сухомлинський з нових позицій порушує і дуже актуальну проблему сучасності - спілкування дітей з дорослими, а також з нових позицій підходить і до оцінки життєвої позиції, і ролі дитини в сім'ї. Діти в сім'ї - це не тільки слухняні виконавці волі батьків і старших, їх ставлення до своїх сімейних і громадських обов'язків. Вони не повинні відчувати своєї нерівності, неповноцінності, приниженої гідності.

Видатний педагог дав ряд цінних практичних порад батькам щодо того, як створити в сім'ї умови для повноцінного морально-емоційного розвитку а.

1. Взаємини в сімейному колективі треба будувати так, щоб навіть найменших його членів зв'язували з іншими почуття взаємного обов'язку, поваги і турботи. Діти повинні змалечку віддавати комусь частку своєї душі, не замикатись у сфері своїх особистих
2. Важливо створити такі умови, щоб дитина в міру своїх сил була творцем добрих справ для інших людей, із самого початку для рідних. Особливо небезпечним для моральності
В. О, Сухомлинський вважав індивідуалізм і споживацький характер життя молодих у сім'ях, бо саме там, де батьки віддають дітям усе і не вимагають від них взамін нічого, виростають люди з кам'яним серцем, егоїсти, ледарі.
3. Головним "лікарем" усіх моральних недуг є праця. Але ефективним засобом виховання вона стає лише за умови, коли надихається благородними моральними мотивами - спочатку зовнішніми, які з часом переростають у внутрішні. Найелементарніший мотив - своєю працею принести рідним радість.

У наші дні немає важливішого завдання у сфері виховання людини, ніж учити батька і матір виховувати своїх дітей. З практики багаторічної праці було з'ясовано, що без турбот про педагогічну культуру батьків неможливо розв'язати жодного завдання, що стосується виховання та навчання.

Вчений-педагог обґрунтував провідні принципи, у відповідності з якими має здійснюватися педагогічна пропаганда серед батьків:

- виховання дітей - почесний суспільний обов'язок батьків;
- батько і мати повинні бути не менш мудрими творцями людини, ніж педагоги;
- високий культурний та освітній рівень сучасних батьків вимагає, щоб педагогічна пропаганда здійснювалася на рівні сучасних даних науки про розвиток і виховання підростаючого покоління - фізіології, психології, педагогіки;
- у вирішенні складних проблем виховання необхідно забезпечувати індивідуальний підхід і додержання педагогічного такту;
- систематичність педагогічної пропаганди і всебічне охоплення батьків.

Ніякий, навіть найідеальніший дитячий садок чи школа на може замінити материнської школи або надолужити те, що упущене матір'ю і батьком у найтоншій сфері духовного життя людини - у вихованні особистості.

Велику увагу потрібно приділяти вихованню почуттів людини, їх вираженню та прийняттю.

Важко переоцінити важливість педагогічної культури матері. Турбуючись про те, щоб мати була тонким, мудрим, духовно красивим, одухотвореним високими почуттями про моральну красу скульптором, ми кінець кінцем турбуємося про душевну делікатність і чутливість дитини, про те, щоб найпотаємніші куточки її серця завжди відгукувалися на добро й красу.

Якщо дитина не хоче навчатися...

Більшість проблем сучасного шкільного навчання актуальні не тільки для вчителів, батьків і шкільних психологів. В першу чергу вони відображуються на розвитку дитини, її поведінки, навчальної діяльності. Низька успішність, шкільна дезадаптація, недостатній рівень культури, що безпосередньо впливає на поведінку та спілкування школяра, - далеко не повний перелік труднощів, які виникають майже щодня. Однією з проблем, яка заслуговує особливої уваги, є відсутність інтересу до навчання, небажання школяра йти до школи. Дуже часто дитина не може відповісти на питання "Чому ти ходиш до школи?". Дитина намагається уникнути відповіді, тому що не знає відповіді або не може чітко її сформулювати. Найчастіше на це питання діти відповідають: "Вчитися!". Дійсно, інший варіант важко уявити. Таку відповідь дитина вважає єдиною вірною, навіть якщо дійсна мета перебування її в школі далека від пізнання нового. Значення слова "вчитися" в дитячому розумінні може бути набагато ширше, ніж бажання зустріти друзів, побігати, пограти, поділитися новинами дитина також відносить до розуміння шкільного навчання. Якщо такі бажання дитина не може реалізувати, шкільне навчання може втратити для неї свою привабливість і припинити викликати інтерес. У даному випадку мова йде не про внутрішній інтерес до предмету пізнання, наявність якого само собою забезпечує гарне навчання і знімає проблему негативного відношення до навчання. У відповідності до психологічної формули "інтерес-стимул-реакція на стимул-мотив дії-сама дія", позбавивши дитину стимулу, немає сенсу чекати від неї успішного розв'язання задач.

ВИСЛОВИ, ЯКИХ НІКОЛИ НЕ ПОВИННА ЧУТИ

ВАША ДИТИНА:

! «Підеш в школу, – ще довідаєшся...», «Може там з тебе людину зроблять !...»

! «Мені такий хлопчик (таке ледащо...) не треба ...!»

! « Вчитель не такий», «Клас не підходящий, – не такий, як сусідній», «Школа взагалі гірше, ніж та (якась!)»

! «Перестань! Сядь і посидь! Набрид, мотаєшся отут перед очима!»

! «Дай здачі, чого сидиш?», «Вдома ти он яка швидка, а як без мене, то нічого не варта...»

! «А чого від нього чекати гарного? Він же...»

! «То й що, що вчителька казала писати ось тут, а я тобі кажу...», «Хай собі каже вчителька, а в нас немає часу ходити на вулицю, дивитись на ту берізку... Ще чого!...»

! «І що ти за дитина така! Он у інших діти як діти...»

! «Поклади на місце! Пам'ятаєш, як минулого разу... Втомилася я вже прибирати після тебе...»

! «І коли ти вже... До тебе треба п'ять няньок, щоб витримати...», «Скільки це може продовжуватися...»

! «Ти в мене найкраща, найгарніша, не те що та Тетянка... Ніколи нічого в неї нема: ні фарб, ні клею.. Не дружи з нею...».